

Kyseessä on

☐ Uusi tukiohjelma

☒ Tukiohjelman muuttaminen

☐ Tukiohjelman mukainen yksittäinen tukipäätös

☐ Tukiohjelman ulkopuolinen yksittäinen tukipäätös tai tukipäätöksen muuttaminen

☒ Tuen voimassaoloajan jatkaminen

Lausuntoa pyytävä viranomais täyttää.

(Huom. Kenttään kirjoitettavan tekstin pituutta ei ole rajattu.)

Tämän liitesivuilla on esitetty ohiaavia kysymyksiä helpottamaan kunkin kuvauksen kirjoittamista.

**YRITYSTUKINEUVOTTELUKUNNAN
LAUSUNTO 14.12.2023**

Esittelijä: Anne Rothovius

1. Selkeä taloudellinen tai yhteiskunnallinen tavoite, joka perustuu hallitusohjelmaan tai politiikkatavoitteeseen Tuen yhteiskunnallinen tavoite on vesistön ja muiden pintavesien sekä vesiympäristön käytön ja tilan parantaminen sekä tulva- tai kuivuusriskin vähentäminen. Vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta annettua valtioneuvoston asetusta käytetään ELY-keskuksissa valtionavustuslain ohella säädösperustana sekä maa- ja metsätalousministeriön että ympäristöministeriön osoittamilla määrärahoilla rahoitettavissa avustuksissa. Asetusta on tyypillisesti käytetty säädösperustana maa- ja metsätalousministeriön toimialalla mm. vesistötoimenpiteille tulvariskien hallintaan ja muiden erilaisten vesitaloudellisten riskien ja haittojen vähentämiseen, vesistöjen monipuolisen käytön ja hoidon edistämiseen sekä kalan kulkua, kalakantojen luontaista lisääntymistä ja monimuotoisuuden ylläpitoa edistävien hankkeiden toteuttamiseen ja ympäristöministeriön toimialalla Itämeren ja Suomen sisävesien ekologista tilaa parantaviin avustuksiin vesistökunnostuksilla sekä vähentämällä ravinteiden ja haitallisten aineiden päätymistä vesistöön maa- ja metsätaloudesta, yhdyskunnista ja haja-asutusalueilta.	☐ x ☐ ☐ Hyvän tuen edellytyksiä ei ole tarkoitettu sovellettavaksi ei-taloudelliseen toimintaan myönnettäviin tukiin. Avustus on tavanomainen avustus ei-taloudelliseen toimintaan. Yritystukineuvottelukunnalle on aiemmin annettu hyvän tuen edellytysten kuvaus tiedoksi v. 2021. Tuella on yhteiskunnallinen tavoite, mikä on korkealaatuisen elinympäristön turvaaminen.
2. Markkinapuutteen korjaaminen ja ulkoisvaikutukset Markkinat eivät vielä takaa vesistön ja muiden pintavesien sekä vesiympäristön käytön ja tilan parantamiseen sekä tulva- ja kuivuusriskien vähentämiseen tarvittavien menetelmien kehittämistä eivätkä käyttöönottoa. Taloudelliset toimijat eivät ilman tukia ole valmiita kehittämään tai ottamaan käyttöön menetelmiä ja toimenpiteitä, joille ei vielä ole kysyntää, tai joiden kannattavuudesta tulevaisuudessa ei ole tietoa.	☐ x ☐ ☐ Tukea ei ole myönnetty taloudelliseen toimintaan sen voimassaoloaikana (tukiohjelma on perustettu v. 2015 ja v. 2021 siihen lisättiin mahdollisuus tukea taloudellista toimintaa). Alalla ei ole yksityisen sektorin markkinoita. Teoreettisesti

	tukea on mahdollista myöntää taloudelliseen toimintaan. Muilta osin avustus on tavanomainen avustus ei-taloudelliseen toimintaan. Hyödyt koituvat kokonaisuudessaan yhteiskunnalle, joten kyseessä saattaa olla myös hankinta. Tukiviranomaisen tulee selvittää vaihtoehtoisena toimenpiteenä hankintaa. Kyseessä on kokeiluluonteiset ja mahdollisesti uuden liiketoiminnan synnyttämiseen tähtäävät vesiteknologian hankkeet.
3. Tarkoituksenmukainen keino tavoitteen saavuttamiseksi Tuella pyritään tehostamaan konkreettisten toimenpiteiden käyttöönottoa ja jatkokehittämistä. Tuettavat toimenpiteet eivät toteutuisi ilman tukea, sillä toimenpiteiden toteuttajille toiminta ei ole kannattavaa, eivätkä esim. laina- tai korkoinstrumentit olisi riittäviä, sillä toimenpiteiden kannattavuus myös tulevaisuudessa on epävarmaa. Koska toimenpiteet tähtäävät vesistön ja muiden pintavesien sekä vesiympäristön käytön ja tilan parantaminen sekä tulva- tai kuivuusriskin vähentämiseen (ja vaikutukset ovat lähinnä paikallisia), Business Finlandin mahdollisten tukiohjelmien hyödyntäminen on vaikeaa niissä edellytettävän kansainvälistymisvaatimuksen vuoksi. Tuki suunnitellaan myönnettäväksi edelleen yleisen de minimis- tai yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena taikka maatalouden de minimis- tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisena tukena. Yleisen de minimis- tai yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen mukaisten hankkeiden ennakoidaan olevan pieniä tai koskevan tutkimusta, kehittämistä tai ympäristönsuojelun normit ylittävää parantamista. Valtioneuvoston asetuksen vesistön ja vesiympäristön käyttöä ja tilaa parantavien hankkeiden avustamisesta (714/2015) pohjalta ennakoidaan jatkossakin myönnettävän pääosin valtionavustusta, joka ei ole valtiontukea, mutta asetukseen tehtävät muutokset mahdollistaisivat avustuksen myöntämisen myös valtiontukena.	☐x☒ ☐ ☐ Tuen saajana on lähtökohtaisesti kuntien ei-taloudellinen toiminta.
4. Kustannustehokkuus ja hallinnollinen rasitus tuen saajalle Tuen saajalle ei aiheudu muuta hallinnollista taakkaa kuin tuen hakemiseen, raportointiin ja maksatuksiin liittyvä tavanomainen työ. Hallinnollinen rasitus tuen hakijalle arvioidaan vähäiseksi. Tuen myöntämisen aiheuttamat kustannukset muodostuvat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksissa tehtävästä virkatyöstä hakukuulutusten järjestämisessä, hakemusten arvioinnissa, määrärahojen osoittamisessa, tuen myöntämisessä ja sen käytön valvonnassa. Muutoksen myötä ELY-keskuksen tulisi edelleen huomioida EU:n valtiontukisääntelystä johtuvat rajoitteet, edellytykset ja velvoitteet myönnettäessä avustusta valtiontukena taloudelliseen toimintaan. Asetusmuutos edellyttäisi ELY-keskuksessa EU:n valtiontukisääntelyn soveltamisen osaamista jatkossakin. Taloudelliseen toimintaan myönnettävien valtiontukien osalta valtionapuviranomaisella olisi EU:n valtiontukisääntelyn mukaisia velvoitteita liittyen muun muassa avustusten raportointiin ja asiakirjojen säilyttämiseen. Lisäksi, kuten nykyisinkin, tuen myöntämisestä aiheutuu vähäistä työtä myös KEHA-keskukselle sekä MMM:lle ja YM:lle. Niiden arvioidaan olevan vähäiset tuen määrään nähden. Tuen saajat raportoivat tuloksistaan ja tuen käytöstä vuosittain. Käsittelymaksua ei peritä. Valittu keino on kustannustehokas.	☐ ☒ ☐x☐ ☐ Tukiviranomaisena toimii ELY-keskus, jossa on vakiintuneet prosessit tuen myöntämiseen. Sähköinen prosessi vähentäisi hallinnollista rasitusta.
5. Vaikutukset kilpailuun	☐x☒ ☐ ☐

Tuki perustuu avoimiin hakuihin. Tuen avulla kehitettävillä menetelmillä voi olla vientipotentiaalia, mutta sillä arvioidaan olevan enintään vähäinen kilpailuvaikutus Suomessa ja kansainvälisesti.	Tuella ei arvioida olevan vähäisiä kilpailuvaikutuksia, koska alalla ei ole yksityisiä toimijoita. Tuki saattaa vaikuttaa pitkällä aikavälillä kunnista irtautuvien spinn-offien kautta uuden liiketoiminnan syntymiseen. Kiinnitetään huomiota siihen, että vientipotentiaali on kaukainen tavoite, jos alalla ei ole vielä toimijoita. Kun alalle syntyy liiketoimintaa, voitaisiin edistää esim. referenssihankkeita. Kiinnitetään huomiota referenssihankkeiden monistamisen edistämiseen liiketoiminnan synnyttämiseksi ja mahdollisuuteen soveltaa menetelmiä esim. kehittyvissä maissa, joissa infrastruktuuria rakennetaan.
6. Määräaikaisuus Maa- ja metsätalousministeriön vesi- ja kalataloushankkeiden tukemista koskeva määräraha on valtion talousarvion momentilla 30.40.31. Määräraha on 3-vuotista siirtomäärärahaa, ja sitä myönnetään vuosittain valtion talousarviossa. Tämän asetuksen perusteella MMM:n määrärahoista jaetaan avustuksia vuosittain enintään 8,5 miljoonaa euroa, mutta tämä ennakoidaan pääsääntöisesti maksettavan valtionavustuksina ei-taloudelliseen toimintaan. Ympäristöministeriön määräraha osoitetaan tukiohjelman mukaisiin avustuksiin talousarvion momentilta 35.10.61. Määräraha on 3-vuotista siirtomäärärahaa, ja sitä myönnetään vuosittain valtion talousarviossa. Tämän asetuksen perusteella YM:n määrärahoista jaetaan avustuksia vuosittain enintään 5 miljoonaa euroa, josta valtiontukea arvioidaan olevan vain vähäinen osa.	☐ ☒ ☐ ☐ ☒ Tukiohjelman voimassaolon tulee taloudelliseen toimintaan myönnetyn lain (429/2016) 3 §:n mukaan olla määräaikainen, siltä osin kuin tukea myönnetään taloudelliseen toimintaan. Määräraha valtion talousarviossa ei korvaa edellytystä.
7. Kannustava vaikutus Tuella on kannustava vaikutus, koska tuettavat hankkeet eivät toteutuisi ilman tukea. Tuen myöntäminen perustuu yleiseen de minimis- tai yleiseen ryhmäpoikkeusasetukseen [taikka maatalouden de minimis- tai maatalouden ryhmäpoikkeusasetukseen]. Toimintaa ei saa aloittaa ennen tuen myöntämistä.	☐ ☒ ☐ ☒ ☐ Jos kyseessä on tuki taloudelliseen toimintaan, tukea ei pitäisi myöntää toimintaan, minkä tuensaaja toteuttaisi joka tapauksessa myös ilman tukea. Kannustava vaikutus toteutuu esimerkiksi silloin kun tuettava hanke tai toiminta aloitetaan vasta tukipäätöksen jälkeen. Tukiohjelmasta ei ole myönnetty tukia taloudelliseen toimintaan. Asetuksessa tulisi selkeästi mainita milloin ko. toiminta on taloudellista ja mitä kriteereitä silloin noudatetaan esim. alhaisempi tuki-intensiteetti. Ei-taloudelliseen toimintaan korkea (50 %) tuki-intensiteetti on perustellumpi.

8. Vaikuttavuus Tuen vaikuttavuusarviointi tehdään tukisäädösten edellyttämällä tavalla.	☐x☒ ☐ ☐ Kuvauksesta ei ilmi vaikuttavuuden arviointi eikä sitä ole kirjattu valtioneuvoston asetukseen (714/2015) /tukisäädökseen. Taloudelliseen toimintaan myönnetyn tuen yleisistä edellytyksistä annetun lain (429/2016) mukaan tukiohjelman vaikuttavuutta tulee arvioida ulkopuolisen tahon toimesta. Jälkiarvioinnissa tulisi pyrkiä arvioimaan onko vesien tila parantunut ja kuinka vaikuttavia eri menetelmät ovat olleet. Lisäksi tulee arvioida markkinoiden kehittymisen tilanne ja miten menetelmäkehitystä saataisiin kaupallistettua liiketoiminnaksi ja irroitettua kuntien toiminnasta liiketoiminnaksi. Jälkiarvioinnissa voitaisiin esittää toimenpide-ehdotuksia tähän liittyen. Koska hankkeita taloudelliseen toimintaan ei ole ollut, vaikuttavuuden arviointi ei ole ehkä tarkoituksenmukainen ja kustannusvaikuttava toimenpide siinä muodossa kuin mitä muutoin edellytettäisiin.
9. Yksittäiset tukipäätökset Tukipäätösten kriteerit ilmoitetaan erikseen kussakin hakuilmoituksessa. Hakuilmoitukset laaditaan muutettavaksi ehdotetun valtioneuvoston asetuksen pohjalta. Avustettavat hankkeet valitaan avoimien hakujen kautta. ELY-keskus valitsee hakemuksista haun tavoitteita parhaiten vastaavat hankkeet.	☐ ☐ ☐
9 a Tukikumulaatio Tukikumulaation huomioiminen sovellettavien EU-asetusten mukaisesti ohjeistetaan hakukuulutuksissa.	☐x☒ ☐ ☐ Taloudelliseen toimintaan myönnetyt tuet tulee tallentaa yritystukirekisteriin, jonka kautta voidaan seurata saajalle myönnettyjä tukia. Hankkeen kokonaiskustannukset tulee selvittää. Julkisen tuen osuus hankkeessa tulee selvittää, ettei se nouse liian korkeaksi. Tukea ei saa myöntää samoihin kustannuksiin jonkun toisen myöntäjätahon kanssa.

	Tukiviranomaisen tulisi ensisijaisesti käyttää ryhmäpoikkeusasetusta, jotta yrityksen de minimis -kiintiö ei täyty.
9 b Vaikutukset kilpailuun paikallisesti Suomessa ja EU-alueella Tuen saaja voi saada hankkeesta referenssin, jolla se on kilpailijoitaan edullisemmassa asemassa markkinoilla, mutta mahdollinen markkinavaikutus arvioidaan vähäiseksi. Tuen ei arvioida aiheutettavan ylikapasiteetin syntymistä tai muita markkinahäiriöitä.	☐x☒ ☐x☐ ☐x☐ Ks. kohta 5.
9 c Edellytykset kannattavaan toimintaan, arviointi Tuki on harkinnanvarainen, ja sen myöntämistä arvioidaan mm. liiketaloudellisten mahdollisuuksien ja hakijan riskinkantokyvyn näkökulmasta. Hakijalta pyydetään ennen tuen myöntämistä valtionavustuslain sekä de minimis- tai yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen edellyttämät tiedot tuen edellytyksistä ml. tarpeellisiksi katsotut velvoitteidenhoitoselvitykset ja tilinpäätösasiakirjat.	☐x☒ ☐x☐ ☐x☐ Siltä osin kuin tukea myönnetään taloudelliseen toimintaan, tukea voidaan myöntää vain kannattavaksi arvioituun toimintaan (429/2016, 4 §). Tukea ei saa myöntää vaikeuksissa olevalle yritykselle. Hakijalta tulee tarvittaessa pyytää liiketoimintasuunnitelma, jos kyseessä on aloittava yritys. VHS-tietojen tulee olla maksettu (vaihtoehtoisesti tulee esittää maksusuunnitelma). Yrityksen taloudellinen tila tulee olla sellainen, että se kykenee viemään hankkeen loppuun ja hyödyntämään kehitettyjä tuloksia myöhemmässä liiketoiminnassaan.